

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 9

1. ožujka 2007.

cijena 80 Ft

Foto: Branka Pavčić Blažetin

Matija i Ana Orovica, otac i kći, čuvari obiteljske škrinje

Komentar

„Gdo knige počtuje da e knjigami počtovan“

Ovih se dana održala središnja proslava kojom se obilježila 400. obljetnica nacionalne i sveučilišne knjižnice hrvatskoga naroda. Jedna od krilatica ovog obilježavanja jest i misao koju je davne 1486. godine napisao Broz Kolumić: „Gdo knige počtuje da e knjigami počtovan“.

U ozračju ove rečenice promatram promociju jednoga od kapitalnih izdanja Hrvata u Mađarskoj knjige dr. Ernesta Barića simboličnoga naslova Rode, a jezik!?. Mogla bi se ova rečenica nasuprotiti Kolumićevim mislima. Već više od dva desetljeća što svojom voljom i interesom što obiteljskom okolinom pratim i pisanu riječ, književno, povijesno, etnografsko i ino publicističko stvaralaštvo Hrvata u Mađarskoj. Sve knjige su na našim policama. Mogu kazati kako je Lajoš Škrapić sretan pjesnik jer u deset godina dva puta se predstavio u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae u Pečuhu. Promocija petrovošelskog idioma među pečuškim Hrvatima. Petrovošselci mogu biti sretni što imaju takve pjesnike koji plačuci čitaju poeziju na govoru svoga sela. Malo je drugih naših pjesnika, književnika, naših izdanja koji su imali priliku iz ovih južnih krajeva održati svoje promocije na liniji od Gradišća do Bačke. U proteklih desetak godina objavljeno je nekoliko doista kapitalnih djela važnih za kulturu, predstavljanje, ugled Hrvata u Mađarskoj. Na temelju njih piše se i kulturološka povijest Hrvata s ovih prostora. Neka od njih, zamislite, nijednom nisu prikazana u ovdašnjim hrvatskim sredinama. Prikazana su u Hrvatskoj na najuglednijim mjestima, pisalo se i govorilo o njima u hrvatskim medijima, a što je još važnije u uglednim krugovima, u matičnoj domovini, ali se na ovim prostorima nisu našla lice u lice sa svojim potencijalnim čitateljima ... Što je tome uzrok, nemarnost ili nepoštovanje vlastite hrvatske pisane riječi, vlastitog izričaja, selektivnost proizašla iz vlastitoga neznanja i nebrige ... Sami nemamo vlastiti sustav vrednovanja ... Teško je to zamisliti ... Što će pak biti s našim «pjesnicima», «knjižgama», počet će lutati u svijetu, a mi ćemo pisati duge naslove i praviti velike vijesti i izdanja, naravno na mađarskom jeziku, predstavljati ih na mađarskom jeziku, u hrvatskim sredinama, i na mađarskom ih dakako ponuditi na čitanje kome drugom doli Hrvatima. Rode, a jezik!?, uzvikuje jezikoslovac. Pjesnik je davno napisao «bez njega si bez imena» Rode, a jezik, uzvikuje autor i u Zagrebu, i u Osijeku, i u Pečuhu ... Je li dovoljno čujemo taj upit i znamo li cijeniti svoje knjige? Jedna promocija u kulturološko-povijesnom pogledu znači više od bilo kojega državnčkoga posjeta, vlastita integriranost u kulturu svoga naroda temeljena na zanatu, a ne isforsiranim priznanjima ostaje. Jer onaj «Gdo knige počtuje da e knjigami počtovan».

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Prošle subote Skupština HDS-a u ovom sazivu održala je svoju posljednju redovitu sjednicu. Nakon izbora 4. ožujka, u roku od 15 dana, treba sazvati izabrane zastupnike i utemeljiti strukturu Skupštine koja će u iduće četiri godine kao najviše političko tijelo Hrvata u Mađarskoj djelovati. Na ovoj sjednici Mijo Karagić zadnji put je govorio kao potpredsjednik

Skupštine HDS-a, predsjednik od početka samoupravnog sustava u Mađarskoj pa do njegova povlačenja iz manjinske politike. Na samome kraju njegova predsjedavanja rekao je kako ne može prihvatiti načine ponašanja koji niječu dosadašnji rad HDS-a, a osuđivati Skupštinu pa i svekolikom pasivnošću tako da je i sam bio njezin član, nije ni korektno ni politički ispravno. Zahvalio je svim zastupnicima na radu, a posebno svome zamjeniku Stipanu Karagiću s kojim su dobro surađivali u tri samoupravna mandata, te djelatnicima Ureda HDS-a. Možemo mirno reći kako se odlaskom Mije Karagića završilo jedno razdoblje i jedan stil vođenja ovoga najvišega političkog tijela. Dolaze novi ljudi i novi predsjednici. Putuje se i agitira po hrvatskim

regijama i među hrvatskim zastupnicima. Ovu zadnju sjednicu Skupštine odlikovale su i riječi zastupnika Ivice Đuroka koji je ponašanje tijekom izbora ocijenio amoralnim i apolitičkim te ukazao i na svoj prigovor upućen Državnom izbornom povjerenstvu jer je Savez na svoju listu stavio zastupnika koji je na izborima krenuo protiv Saveza. Kazao je da iako je imao

pravo i priliku blokirati Državnu hrvatsku listu, od toga je odustao. Ovakav način politiziranja i postojanje dvostrukih pravila politiziranja on je nazvao zabrinjavajućim. Ni zastupnik Đurok nije na državnoj hrvatskoj listi, a njegove kolege iz regije su ga upozorile kako je sve ove prigovore imao pravo reći već na licu mjesta pri izboru kandidata za hrvatsku državnu listu.

Sve točke dnevnoga reda su prihvaćene, jednako kao i dopune, na neke je upućeno da ih treba dopuniti, a neki prijedlozi čekaju raspravu i Savezovih tijela i Skupštine HDS-a. Posljednja sjednica Skupštine HDS-a u ovom sazivu završila je u rekordnom roku, ručkom u dvanaest sati.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Dana 24. veljače u Uredu HDS-a održana je posljednja sjednica starog saziva Skupštine HDS-a, koja je djelovala tijekom prošloga četverogodišnjega samoupravnog ciklusa. Od 52 sadašnja zastupnika HDS-a, njih 20 ponovno su dobili mandate i nalaze se na hrvatskoj državnoj listi Saveza Hrvata u Mađarskoj na koju će svi izabrani elektori u državi moći glasovati 4. ožujka. Budući saziv Skupštine HDS-a, po slovu zakona, činit će 39 zastupnika.

Aktualno

Završna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

Nakon zajedničke sjednice Predsjedništva i Odbora za hrvatske manjinske samouprave, 9. veljače o. g., predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić, sukladno odredbama Pravilnika o radu HDS-a, za 24. veljače sazvaio je završnu sjednicu Skupštine u trećem ciklusu.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika dr. Mije Karagića ustanovljen je kvorum (42 nazočnih, desetero opravdano odsutnih).

Prije rasprave zastupnik dr. Ivica Đurok predložio je da o 1. točki dnevnoga reda (Prijedlog strukture HDS-a za ciklus od 2006. do 2010. godine) Skupština ne raspravlja jer nema za to politički legitimitet, odnosno prava donošenja bilo kakvih odluka o budućoj strukturi sljedeće Skupštine HDS-a. Prijedlog nije prošao.

Zatim je s navedenim dopunama dnevnog reda, također glasovanjem prihvaćen. Glasovanjem je iznova dana riječ dr. Ivici Đuroku koji je na mađarskom jeziku iznio svoja mišljenja glede nove manjinske izborne strukture odnosno postavljanja liste kandidata Saveza Hrvata u Mađarskoj, o čemu smatra da je proteklo neprimjereno i apolitički, a u svezi čega je prosvjedovao i kod Državnog izbornog povjerenstva.

Budući da rasprave nije bilo, Skupština se usredotočila na prihvaćeni dnevni red. Prethodno je dr. Mijo Karagić priopćio mišljenje o prvoj točki, o strukturi HDS-a i o dosadašnjoj djelatnosti HDS-a.

Ističući važnost predizborne kampanje, demokratičnosti te političke kulture i morala, pri agitacijskim nastupanjima pojedinaca ni u kojem slučaju ne može se prihvatiti takva izborna kampanja koja javno negira i osporava

dosadašnji rad, vidljive rezultate HDS-a, jer bi to značilo da dosadašnji zastupnici tijekom svojih mandata ništa nisu uradili. Smatra prirodnim da neke ciljeve postojeće strategije ubuduće treba izmijeniti, prilagoditi novim izazovima i političkim trendovima, ponajprije u pogledu izazova Europske unije. U svezi s budućom strukturom Skupštine HDS-a ne žele se donositi nikakve odluke jer to ne spada u nadležnost sadašnje Skupštine. Jedino se mogu dati neki prijedlozi budućim čelnicima i članovima Skupštine, a to je, kako reče, i moralna dužnost. Zahvalivši svakom članu Predsjedništva i Skupštine na dosadašnjem povjerenju, na podršci i konkretnoj pomoći suradnicima Ureda, napose zamjeniku Stipanu Karagiću koji je Ured predvodio s profesionalnošću i sa kojim se je kao predsjednik tijekom tri ciklusa mogao uspješno raditi. Izrazio je nadu da će se nastaviti sve ono što se pokazalo dobrim i korisnim glede daljnje izgradnje kulturne autonomije, očuvanja političkog jedinstva Hrvata u Mađarskoj, izgradnje prosvjetnih središta po županijama, uključivanja zastupnika i hrvatskih samouprava u regionalnu i prekograničnu suradnju, te traženja kontakata i mogućnosti u proširenoj europskoj zajednici. Govoreći o službi svih zastupnika, napose o predsjedničkoj, smatra da ona zahtijeva čovjeka u punom statusu i radnome vremenu, sedam dana tjedno. Čestitajući svima koji će dobiti kandidatsku potporu u novoj Skupštini, zaželjevši im dobro zdravlje i uspješno djelovanje, predsjednik dr. Mijo Karagić pozvao je na

raspravu o prijedlozima za strukturu HDS-a, i predao riječ svome zamjeniku Sipanu Karagiću. Na temelju pristiglih pismenih prijedloga o novoj strukturi HDS-a te održanog sastanka tzv. okruglih stolova, županijskih izbornih elektora i zastupnika – budući da za navedeno nije bilo nikakvih reakcija – predsjednik HDS-a dr. M. Karagić je priopćio tri varijante prijedloga u svezi sa strukturom HDS-a:

Predsjednik HDS-a da je u punom statusu, njegov zamjenik također u punom statusu, pet odbora; Predsjednik HDS-a da je u punom statusu, dva zamjenika u punom statusu, pet odbora; Predsjednik HDS-a u punom statusu, jedan zamjenik u punom statusu, tri honorarna dopredsjednika, pet odbora. Odbori bi bili: Odbor za pravna pitanja, Odbor za odgoj i obrazovanje, Odbor za gospodarska i financijska pitanja, Odbor za kulturu i vjerska pitanja, Odbor za šport i mladež. Članstvo pojedinih odbora djelovalo bi u sastavu pet članova skupštinskih zastupnika i mogućnosti vanjskih, dopisnih članova.

Prelazeći na 2. točku dnevnog reda (Prihvaćanje financijskog izvješća HDS-a za 2006. godinu), referentica, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor Marija Pilšić priopćila je da su i Predsjedništvo i spomenuti odbor prihvatili dopunsko izvješće, stoga materijal također predlaže na prihvaćanje, što je jednoglasno i potvrđeno. Iznoseći svoj, već naznačeni dopunski prijedlog: da se na teret financijske pričuve

(Nastavlja se na 4. str.)

KUKINJ – Kako saznajemo, mjesna samouprava sela Kukinja namjerava i dalje planski razvijati stambenu izgradnju u selu. Tako se planira do kraja 2010. godine isparcelizirati 50 – 60 novih placeva za izgradnju obiteljskih kuća u Kukinju. Time će to bošnjačko selce na samim vratima Pečuha postati još privlačnije mjesto stanovanja za mnogobrojne obitelji željne mira u neposrednoj blizini malomskog jezera.

ZAGREB – Pjesnik Mile Stojić dobitnik je ovogodišnjega Goranova vijenca za ukupan prinos pjesničkoj umjetnosti, a Marija Andrijašević dobila je nagradu „Goran“ za mlade pjesnike. Nagrade će im biti uručene 21. ožujka u Lukovdolu. Stojić je rođen u Dragičini (BiH) 1955. godine. Pjesnik je, esejist, antologičar i prevoditelj. Napušta Sarajevo 1992. i radi kao lektor na Slavističkom institutu Sveučilišta u Beču. Prvu zbirku „Lijer, jezik prašine“ objavljuje 1977. Otada mu je izašlo osam zbirki pjesama, među njima i zapažena „Večera bez politike“.

UNDA – Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj poziva na generalnu sjednicu 9. marcijua, petak, početo od 17 uri na Undu. Rajmund Filipović, predsjednik Društva i zato smatra važnim ov prvi ovoljetošnji sastanak jer će se diskutirati i za aktualni omladinski tabor, koji se organizira ovoga ljeta uprav na Undi.

HRVATSKI ŽIDAN – Dušobrižnik Hrvatskoga Židana, Plajgora i Unde Štefan Dumović, rodom iz Prisike, pred kratkim je dobio još jedno priznanje za društvenu i kulturnu djelatnost. Povelja mu je uručena na spomin-konferenciji dr. Gyule Kiss u Sambotelu.

PETROVO SELO – Moderna tehnika je konačno zašla i u najjužnije gradišćansko naselje. Pokidob neka sela jur izdavno raspolažu brzom internetskom mrežom, u Petrovom Selu ove dane uključuju kih 120 pretplatnikov u kablovski internetski sistem.

KEMLJA – Državni praznik, 15. marcijuš, svenek skupa svečuju u ovom selu i ne predstavljaju se samo sve kulturne grupe nego ovom prilikom se predaju i seoske nagrade za one zaslužne ljude ki su u minulom periodu zvanaredno mnogo učinili za selo, za ovde živeće narodne grupe.

HDS-a predsjedniku HDS-a dr. Miji Karagiću za nagradu izglasuje tromjesečni prihod, također je glasovanjem odobren.

Kod sljedeće točke dnevnoga reda (Prihvaćanje proračuna HDS-sa za 2007. godinu) gđa Pilšić je naglasila da je prema zakonu Skupština obvezna prihvatiti proračun, što ne znači da nova Skupština HDS-a bilo koju stavku proračuna ne može prema svome nahođenju promijeniti. Uz iznesena dopunska modificiranja glede proračuna santovačke škole odnosno materijalne posudbe pečuškoj školi, prijedlog nacrta proračuna HDS-a za 2007. godinu jednoglasno je prihvaćen.

Glede Ostalih pitanja i prijedloga, o financijskom izvješću «Zavičaja» d.o.o. za 2006. godinu pismeni materijal je sastavio i usmeno dopunio ravnatelj pašskog odmarališta Ladislav Gujaš.

Uz primjedb dopredsjednika HDS-a Vinka Hergovića da se provjere financijske imovinske brojke, prihvaćena je i usmena dopuna predsjednika Nadzornog odbora, Tibora Dombajia time da se napravi nadopuna.

Sljedeći izlagač Izvješća Non-profitnog poduzeća «Croatica» bio je njezin ravnatelj Čaba Horvath. Poduzeće je – imalo 10 milijuna i sto tisuća forinti prihoda, što će se do kraja godine rasprodajom udžbenika najvjerojatnije još povisiti. Govoreći o pokretanju internetske postaje Radija Croatice, koja je startala s početnih šest milijuna forinti, izrazio je svoje zadovoljstvo što se postaja trenutačno može pohvaliti s 20-ak tisuća ulaza iz cijeloga svijeta. Budući da postoji i posebna web-stranica, očekuju se raznorazne zamisli i prijedlozi glede «Kako dalje?». Izvješće je jednoglasno prihvaćeno.

U pogledu predviđenog prelaznja gospodarenja Croatice na d. d. o. tvrtku, ravnatelj je pismeno i usmeno iznio svoja mišljenja i prijedloge ostvarenja toga pothvata, a koji bi umnogome mogao pridonijeti i pri natječajnim mogućnostima kod Europske unije. Budući da je Croatica zajedničko vlasništvo HDS-a i SHM-a, predloženo je da se konačno rješavanje i analiziranje vlasničkih odnosa spomenutih vlasnika povjeri budućoj Skupštini HDS-a. Prijedlog je prihvaćen.

Financijskog izvješće Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, budući da ravnatelj, dr. Ernest Barić osim pismenog materijala nije imao usmene dopune, jednoglasno je prihvaćen.

U smislu točke d) dnevnog reda, koja se odnosi na Prijedlog raspisivanja natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i đakčoga doma u Santovu, prihvaćen je prijedlog sadašnjeg ravnatelja Jose Šibalina da se raspiše natječaj pod onim uvjetima koje udovoljavaju zakonskim propisima. Joso Ostrogonać, slažući se s raspisivanjem natječaja, predložio je da ravnatelja santovačke škole, na temelju

dosada postignutih rezultata, Skupština pohvali i da se novoj Skupštini prenese da mu se na koncu ravnateljskog mandata uruči i novčano priznanje. Prijedlog je prihvaćen.

O donošenju odluka u svezi s primjedbama Ureda za javnu upravu, odnosno da Skupština prihvati njegov prijedlog koji se odnosi na zakonske odredbe o mogućnostima ustanovljavanja godišnjih dohodaka predsjednika i zamjenika predsjednika HDS-a, nazočne je upoznao predsjednik Odbora za pravna pitanja Joža Takač. Prijedlog je također prihvaćen. Zatim je gosp. Takač kratko govorio o dvodnevnom zasjedanju i vijećanju predsjednika 13 manjinskih državnih samouprava.

Prihvaćen je prijedlog gđe Pilšić, koja je priopćila da je tijekom zasjedanja Predsjedništva iskrslo pitanje modificiranja Pravilnika o radu HDS-a odnosno da se – na prijedlog zastupnika Štefana Vuka – u dokumentu upriliči mogućnost postavljanja funkcije počasnoga predsjednika HDS-a, a za koga se ovoga puta predlaže sadašnji predsjednik dr. Mijo Karagić. Prijedlog je prihvaćen.

Završnu sjednicu Skupštine HDS-a zaključio je dr. Mijo Karagić: «Zahvaljujem svima na organiziranosti i aktivnosti, na svemu onome što ste učinili za Hrvate u Mađarskoj, za regije i one osobe koje su prigodom prošlih izbora, prije četiri godine, dale svoj glas za vaše mandate. Sumirajući naš rad u trećem ciklusu, odgovorno se može reći da se zastupnici ove Skupštine nemaju čega sramiti. Naše bi djelovanje na koncu podijelilo na dvije faze. Na ono što smo u interesu Hrvata na ovim prostorima učinili i na ono što smo s našom inicijativom postigli u našoj matičnoj državi, Republici Hrvatskoj. S naše strane, odnosno sa strane Skupštine HDS-a položen je takav temelj na kojem će naredna Skupština HDS-a moći planirati i mirno određivati svoje najbitnije zadaće i ciljeve.»

M. Dekić

Udruga za Martince

Sve se češće u našim selima susrećemo s hrvatskim udrugama, a jedan od razloga njihova utemeljenja jesu i zakonski propisi po kojima se određene djelatnosti, pa tako i mogućnosti natjecanja na razne fondove vezuju uz postojanje i zabilješku civilnih udruga kod registarskim sudova. Tako je to i u Martincima, veli mi zamjenica predsjednika KUD-a Martinci Kristina Gregeš Pandur, tumačeći i stav predsjednika društva Leventea Várnaija kojega toga dana u svojoj šetnji nisam zatekla u Martincima. U selu već jedanaestu godinu djeluje Ženski pjevački zbor Korijeni. Oko njega okupljeno je desetak žena i skupina svirača. Oni su smislili otprilike prije godinu dana kako su njihova okupljanja i rad dobar temelj za utemeljenje udruge čime bi mogli obogatiti djelatnost zbora, ali i proširiti akcije na polju kulture, naravno, sve u suradnji s hrvatskom i mjesnom samoupravom sela. Tako su se koncem 2006. godine okupili u parku u Rákócziyevoj ulici koji su uredili tamošnji stanovnici, a zbor Korijeni i pjevački zbor osnovne škole pobrinuli su se za svečanost i ugodajni program koji se već više godina zaredom priređuje upravo u spomenutoj, uz veliko zalaganje i trud njezinih žitelja. Društvo se pob-

rinulo i za božićno uređenje i izgled doma kulture – reče nam Kristina Gregeš Pandur. Udruga ima mnogo planova, i nastojat će proširiti dosadašnju djelatnost i aktivnosti. Prate se raspisani natječaji, traže se sponzori ... Cilj je što skorije utemeljiti plesnu skupinu, omladinski pjevački zbor te orkestar koji bi okupljao sve Martinčane vične sviranju radi utemeljenja tamburaškog orkestra od bivših učenika martinačke škole. U drugoj polovici 2006. godine nastao je kraći zastoj u radu Udruge. Najveći uspjeh u prošloj godini doživjele su plesačnice koje su ovih mjeseci izostale, ali se namjeravaju nanovo pokrenuti. Veoma je važno održavanje prijateljskih veza s naseljima u Republici Hrvatskoj. Stari prijatelji Korijena jesu članovi Pjevačkoga zbora Vinodolke iz Grižana u okolici Crikvenice, s kojima Korijeni imaju dugogodišnje veze koje se nastavljaju i u 2007. godini. I ove aktivnosti potpomagat će Udruga. Planira se i pomaganje rada te uska suradnja s martinačkom Hrvatskom samoupravom oko organiziranja seoskih priredaba poput Ivanja, Hrvatskog dana, Martinja, Božićnoga koncerta ... U svakom slučaju želimo pojačati hrvatske sadržaje u selu, kaže Kristina Gregeš Pandur.

B. P. B.

GORNJI ČETAR – Hrvatska manjinska samoprava sela je koncem prošloga ljeta pokrenula jezični tečaj za one ki imaju volju za učnju hrvatskoga jezika. Toliko je bilo zainteresiranih da su najavljenike morali podijeliti u dvi grupe: na početnike i na one ki se barataju jur osnovnim jezičnim znanjem. Pohodniki, uglavnom sridnjoškolci i studenti tajedno jednu uru vježbaju, sve do majuša, polag uputov seoske učiteljice hrvatskoga jezika Anice Polyák-Šaler. Cilj je pravoda polaganje jezičnoga ispita.

PETRIBA – 13. veljače zasjedala je Hrvatska manjinska samoprava na čelu s predsjednikom Čabom Prosenjakom. Na sjednici je prihvaćen proračun za 2007. g. te plan programa koji je usklađen s programom mjesne samouprave. Manjinska samoprava želi se uključiti u one programe koje se već tradicionalno priređuju u selu: Dan umirovljenika, Majčin dan, nogometni kup između ulica, narodnosni dan, seoski Božić. Predsjednik je predložio da petripska manjinska samoprava organizira susret predsjednika pomurskih manjinskih samoprava te civilnih udruga, na kojem bi raspravljali o budućnosti Hrvata u Pomurju. Prijedlog je prihvaćen i forum će se organizirati još tijekom proljeća.

SEMELJ – U organizaciji seoske i hrvatske samouprave, u Semelju se 23. ožujka organizira natjecanje vinogradara iz Egraga, Šaroša, Kukinja i Semelja. Očekuje se velik broj natjecatelja, a za dobro raspoloženje pobrinut će se Mješoviti pjevački zbor, plesni ansambl i orkestar Ladislava Matuška iz Kukinja.

PEČUH, RIM – Skupina vjernika i hodočasnika iz Pečuha te drugih baranjskih sela i gradova, na čelu s voditeljicom puta Evom Filaković, 26. veljače uputila se na tjedan dana u sveti grad Rim. Na svome putu zastali su u Firenci i Assisu, kako bi u ranim jutarnjim satima 28. veljače pribivali audijenciji kod svetoga oca Benedikta XVI., a poslije podne proveli u razgledavanju Rima. Hodočasnici su bili smješteni u Domusu Croata, a u Rimu su proveli tri dana. Na povratku kućama zastali su u Padovi te razgledali znamenitosti toga talijanskoga grada i njegova svetišta. Nisu izostavili ni posjet Veneciji.

**Drugi kongres hrvatskih
znanstvenika iz domovine i
inozemstva
Hrvatska 2010 – društvo
utemeljeno na znanju**

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa organizira Drugi kongres hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva koji će se održati u Splitu od 7. do 10. svibnja 2007. Drugi kongres nastavak je nastojanja u povezivanju i umrežavanju hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva započelih na Prvome kongresu održanom od 15. do 19. studenoga 2004. u Zagrebu i Vukovaru, te njihovu učinkovitijem uključivanju u izgradnju Hrvatske kao društva utemeljena na znanju. Zadaća je Kongresa postavljanje osnova za ugradnju znanja i istraživanja u sustavni okvir znanstvenoga, gospodarskog, kulturnog i političkog razvoja Hrvatske. Cilj je Kongresa izrada temeljnih smjernica, uputa i konkretnih akcijskih planova razvoja Hrvatske, kao društva utemeljenoga na znanju, za razdoblje do 2010. godine. U radu Drugoga kongresa posebice će biti otvorena prigoda mladim znanstvenicima da ravnopravno sudjeluju u plenarnim i sekcijским izlaganjima i raspravama te dadu nove poticaje i prinose razvoju znanosti.

Sve potrebne informacije o radu Kongresa te prijavitni obrazac mogu se naći na internetskoj stranici:

www.kongres-znanstvenika.hr

ČAKOVEC – 16. veljače u tome međimurskom gradu zasjedao je Mješoviti odbor Međimurja i Pomurja. Na sjednici je bio nazočan međimurski župan Josip Posavec te predstavnici prijateljskih naselja s obje strane Mure. Raspravljalo se o daljnjem razvijanju suradnje preko granice na raznim poljima, te o projektima koji bi imali izgled za potporu europskih fondova.

LUKOVIŠĆE, STARIN, SOPJE – U organizaciji KUD-a Tanac, od 14. do 15. travnja u Lukovišću, Starinu i Sopju organiziraju se Dani stare hrvatske tradicije, takozvano Dravsko proljeće. Povorke, zajednički ples, izvorne skupine, izložba narodne nošnje, Vazmena kola, prikaz seoske kuće, seoska gastronomija, plovidba na Dravi, te u nedjelju, 15. travnja, otvaranje granice prema Sopju kod Starina. Nastupaju KUD Tanac iz Pečuha, KUD Podravac, Ženski zbor Korijeni, Ansambl Biseri Drave, KUD Podravina, te gajdaš Pavo Gadanji.

Suradnja na polju školstva

Naselja Sumarton i Sveta Marija prije deset godina potpisali su ugovor o međusobnoj suradnji. Preko nje kulturna i športska društva međusobno se pozivaju na priredbe. Potpisani ugovor 1997. g. govori i o suradnji odgojno-obrazovnih ustanova, ali je posljednjih godina ta suradnja oslabijela. Kako bi se to popravilo, sumartonsku i serdahelsku osnovnu školu posjetili su gosti: načelnica Marija Frančić i Damir Bendelja, ravnatelj osnovne škole iz Svete Marije.

Lajoš Vlašić, načelnik sela Sumartona, i Žolt Trojko, voditelj sumartonske škole, predstavili su školsku zgradu, govorili o načinu rada, o podučavanju hrvatskoga jezika, te o problemima manjinskih škola. Izvijestili su ih o tome da sumartonska škola od jeseni djeluje kao područna škola u okviru serdahelske.

Gosti su pribivali na hrvatskome satu na kojem su poklonili hrvatske knjige, a zatim su posjetili osnovnu školu u Serdahelu, gdje ih je primila ravnateljica Marija Bišković Tišler.

U prijateljskom razgovoru predstavnici iz Međimurja govorili su o svojim željama i nakanama u svezi a suradnjom:

– Načelnica sam, a i učiteljica u Svetoj Mariji – kazala je gđa Frančić. – Od rujna na čelu naše škole je novi ravnatelj i mislila sam da bi dobro bilo da upozna naše prijatelje u Sumartonu. On je odmah prihvatio moju zamisao. Mi surađujemo već više godina, ali želja nam je da suradnju proširimo, prvenstveno na djecu, da međusobno više surađuju.

To je prvi susret, ali mislim da će ih biti još. Ja sam već nekoliko puta bila ovdje, škola je prekrasna, bila sam i na priredbi na kojoj su djeca nastupala na hrvatskome. To iznimno cijenim i poštujem jer znam da je vrlo teško naučiti djecu na recitacije, pjesme na tzv. tuđem jeziku, jer jezik predaka im je

već stran, a mi u tome možda možemo pomoći.

Kao načelnica stojim iza te suradnje, ja sam i član odbora županije. Neke smo programe veći i uvrstili u suradnju. Uvjereni sam da ćemo moći i financijski pomoći – reče načelnica

Ravnatelj Bendelja u kratkim crtama govorio je o školskoj ustanovi u Svetoj Mariji te spomenuo mogućnost surađivanja.

– Zamisao što je načelnica dala, učiteljsko je vijeće objeručke prihvatilo, imamo i mladi kolektiv koji je otvoren na suradnju. Prvo bitna je zamisao bila da djeca iz Mađarske bolje nauče hrvatski jezik, to tako da kadšto dolaze u našu školu i tamo razgovaraju s našim učenicima. Mogli bi sudjelovati i na polju zadruga, koje kod nas vrlo dobro djeluju. Preko raznih aktivnosti mogli bi bolje upoznati hrvatsku baštinu, običaje koji se vežu i uz njihove. Želja bi mi bila da se zamijene učenici – sažeo je ravnatelj.

Prema zamislima, prvo bi pozvali izaslanstvo pedagoga u školu s kojima bi konkretno razgovarali o određenim programima. U Svetoj Mariji se održava Športski dan na kojem bi mogli sudjelovati i učenici iz Sumartona i Serdahela, a poslije bi možda mogli organizirati i zajedničku školu u prirodi ili bilo koji drugi tabor. beta

Intervju

Razgovor s Dinkom Šokčevićem

Nacionalna integracija Bunjevaca na našim prostorima tekla je sporije i teško, ali donedavna nitko nije osporavao njihovo Hrvatstvo koje dokazuje niz povijesnih i znanstvenih činjenica

Na ovogodišnjim Bač(vans)kim razgovorima povelili smo razgovor s jednim od predavača, profesorom Dinkom Šokčevićem, koji nam je govorio o pitanju nacionalne integracije i o podrijetlu Bunjevaca, ali i o tome kako spriječiti pogubnu asimilaciju proteklih desetljeća, kako pobuditi zanimanje mladih za matičnu domovinu, za materinski jezik i kulturu. Dr. sc. Dinko Šokčević, koji se bavi poviješću Hrvata-Bunjevaca u Baji i Bačkoj, odnosno mađarsko-hrvatskim odnosima u XIX. i XX. stoljeću, na sveučilištu »Janus Pannonius« u Pečuhu 1998. godine obranio je doktorsku disertaciju iz povijesnih znanosti pod naslovom »Slika Mađara kod Hrvata u razdoblju od 1861. i 1918. godine«, a objavio je više studija i knjiga iz hrvatske povijesti i na mađarskom i na hrvatskom jeziku.

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Koje su to važne činjenice, o kojima si govorio u svom predavanju, na temelju kojih možemo zaključiti da su Bunjevci neotuđivi dio hrvatskoga naroda?

– Zapravo govorio sam o nacionalnoj integraciji kao temi, i o nacionalnoj integraciji Bunjevaca u hrvatsku naciju. Bolje reći, o široj temi nacionalne integracije, kako se ona odvijala u Europi u XIX. stoljeću, usporedivši ju s tijekovima na našim prostorima. Govorio sam isto tako i o podrijetlu Bunjevaca, što je vrlo važno jer, što se tiče nacionalne integracije, svatko tko ne želi biti Hrvat, ima pravo reći da to nije, nije to obvezatno. Nešto ipak ne smije, ne smije krivotvoriti povijesne činjenice. Zato sam naglasio kako je jasno i dokazano da su Bunjevci došli s hrvatskog etničkog prostora: s područja zapadno od rijeke Neretve, od Dinare i Svilaje, odnosno s prostora zapadne Hercegovine, jugozapadne Bosne i Hrvatske, odnosno kopnene Dalmacije, i to iz srednje Dalmacije. Dakle, to je dokazano, imamo niz povijesnih dokaza, i lingvističkih i etnoloških, kulturnih i kulturno-antropoloških. Ovo ne može biti dvojbeno. Naravno, znam da ima takvih koji to osporavaju, pogotovo u Beogradu, ali čak i oni realniji znanstvenici u Srbiji to su prihvaćali, barem donedavno. Čak i oni ugledniji nisu to osporavali. Druga je stvar kako je tekla nacionalna integracija. Znamo da je svaki peti Hrvat Bunjevac, odnosno bunjevačkog je podrijetla. Jer sa malo prije spomenutog prostora, nakon dolaska Turaka u Bosnu i osvajanja u Hrvatskoj, Bunjevci su se razili i raselili na širem prostoru do Gorskog kotara i Like, do podvelebitskoga kraja, prvo u zaleđe Zadra, a jedna skupina je stigla daleko u Bačku, na sjever Bačke. Ta seoba Bunjevaca je »kriva« za postojanje bunjevačke etničke skupine na prostoru sjeverne Bačke. Ona je u XIX. stoljeću odvojena od drugih Bunjevaca u Lici, Gorskog kotaru, zadarskom zaleđu, podvelebitskome kraju pa kasnije i u zapadnoj Hercegovini gdje se nacionalna integracija odvijala bez većih poteškoća, odnosno brže i lakše nego kod nas.

Zašto se kod nas odvijala teško?

– Prvenstveni je razlog to što smo mi sve do 1918. pripadali Ugarskoj, i Bunjevci u Subotici, Somboru i Baji. Mađarska država nas je nastojala oslabiti, integrirati u mađarstvo, ne samo nas već i druge. To je opet poznat proces po cijeloj Europi, tako su radili sa svojim manjinama Francuzi, Englezi, Nijemci, i svi drugi koji su mogli. A najlakše je bilo sa strane mađarske elite ako nas atomizira, ako nas sprje-

čava u integraciji, u reintegraciji u Hrvatstvo. Mađžari su forsirali razdvajanje hrvatskih etničkih skupina pa su forsirali da budemo posebno Bunjevci, Šokci, Bošnjaci i dr. Čak su smislili da pomurski i međimurski Hrvati nisu pripadnici Hrvata, već jedna posebna manjina. Isto su činili i s gradišćanskim Hrvatima. Jer njihovoj politici to je išlo u prilog, ako nas razdvoje, onda će nas lakše asimilirati.

Riječ je o kraju XIX. i početku XX. stoljeća!

– Da, to je Austro-Ugarska Monarhija i razdoblje takozvanog dualizma. Nakon I. svjetskog rata, 1918. – 1920. nova državna granica razdvojila je bunjevačku etničku skupinu na dva dijela. Veći dio pripao je Kraljevini SHS, a manji ostao je Mađarskoj. Oni koji su pripali Jugoslaviji intenzivnije su se povezali sa Zagrebom i tijek nacionalne integracije u Hrvatstvo brzo se odvijao, potkraj 20-ih godina, već 1928., tadašnja prva jugoslavenska enciklopedija ustanovila je da se Bunjevci i Šokci u Bačkoj naglo kroatiziraju. Dakle svijest o pripadnosti hrvatskom narodu budi se u njima. Kod nas je bilo pak drugačije, mađarske vlasti, blagorečeno, nisu simpatizirale s idejom da se Hrvati u Mađarskoj integriraju, već su forsirale razdvojenost na razne etničke skupine, radi lakšeg asimiliranja. Nakon II. svjetskog rata došlo je do pozitivnih promjena, recimo prvi udžbenik za Hrvate, Hrvatska čitanka tiskana 1946. godine, već jasno piše da su Bunjevci Hrvati. Tako je bilo 50-ak godina, bez većih problema, bar što se tiče nacionalne integriranosti u Hrvatstvo, sve do najnovijega vremena kada je inicijativa za stvaranjem posebne bunjevačke nacije krenula iz Beograda. Dakle ono isto što su Mađžari favorizirali potkraj XIX. i početkom XX. stoljeća, ona ista ideja preporođena je u doba Miloševićeve Jugoslavije. Također su forsirali razdvajanje Hrvata na Bunjevce i Šokce, a znamo da oni čine 90 posto Hrvata u Bačkoj, u Vojvodini. Zahvaljujući tamošnjim teškim političkim prilikama, djelomično su i uspjeli u tome, u razdvajanju i razjedinjenju, a s prilično velikim zakašnjenjem taj je problem stigao i k nama. Znamo da je i u nas inicirano stvaranje posebne bunjevačke manjine, kao 14. nacionalne manjine u Mađarskoj, ali ta inicijativa nije prošla u Mađarskom parlamentu.

Čini se da je integracija Hrvata završena početkom 90-ih osnivanjem krovne hrvatske udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj, s regionalnim ograncima od Bačke do Gradišća i Budimpešte, zatim osnivanjem hrvatskih manjinskih samouprava 1994.

– 1995. godine. Međutim, unatoč tome, imamo velikih problema, a to je asimilacija koja nas je proteklih nekoliko desetljeća dovela u težak položaj.

– Na žalost, u početku, nakon onoga poznatog raskida Staljina s Titom, nakon 1948. došlo je do progona naše manjine na ovim prostorima. U našem kratkotrajnom preporodu od 1945. do 1948. uglavnom baš naši bunjevački intelektualci i učitelji, nastavnici su igrali važnu ulogu u pokretanju našega manjinskog, kulturnog i školskog života. Nakon toga nemilog političkog događaja, tadašnje komunističke vlasti počele su progoniti pripadnike naše hrvatske, pa i srpske, i slovenske manjine, optuživali su ih da su titisti, veleizdajnici, mnoge od njih su zatvorili. Time su praktično zadali težak udarac našoj manjini. Poslije pak, kada se nakon 1956. ta situacija malo promijenila, 1960. – 61. zatvorili su naše škole, ne sve odmah, ali do kraja 60-ih, osim santovačke škole, u našim školama hrvatski se jezik predavao kao predmet.

Dobro znamo da to nije dovoljno. Onda je došla još i kolektivizacija, na silu su ljude učlanjivali u zadruge. Do tada svi su govorili bunjevački, svaka obitelj koristila se hrvatskim jezikom, bunjevačkim i šokačkim, u svakodnevnoj komunikaciji, i pri poslu. A u zadruzi, ako se našao samo jedan Mađžar u brigadi, jezik komunikacije postao je mađarski.

Kako dalje u današnjoj situaciji? Što može danas pridonijeti jačanju i osvješćivanju našega naroda?

– S jedne strane, smatram vrlo važnim kontakte s matičnim narodom, i to ne samo sa službenim organima nego upravo prijateljske veze među naseljima koje su vrlo važne, jer se preko njih ostvaruju osobni kontakti. Razmjenom kulturnih društava, škola, izaslanstava mogu se stvarati osobni prijateljski kontakti. Tako se može najbolje rabiti, njegovati materinski jezik. Naravno, onda se tako upoznaje i s hrvatskom kulturom. Vrlo je važno izgraditi veze s primorskim hrvatskim naseljima, to mnogo znači za djecu ako odu na Jadran, za njih će to biti velik doživljaj. Porast će vrijednost Hrvatske u njihovim očima, kao emocionalna motivacija za njih će to puno značiti. Treba im ponuditi i druge, nove sadržaje. Recimo u športu. Hrvatska je dobra u mnogim granama športa, preko njega se može izgraditi identifikacija u djeci i u mladima. I u nastavi da se pobudi zanimanje za matični narod i matičnu zemlju, za kulturu, šport i sve drugo, to će dodatno pobuditi njihov interes.

Sačuvajmo nasljeđe

Obitelj Orovica iz Udvara, kći Ana Orovica, izložila je u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae jednu prekrasnu bošnjačku priču u kojoj se sastala starina, sadašnjost i budućnost. Fotografije, obiteljske na požutjelim papiru, dječja nošnja popovača, kao da je jučer pravljena, muška i ženska nošnja i fotografski uradci fotografkinje amatere Ane Orovice. Izložba je u svim svojim odsječcima bila očaravajuća od glavnih sudionika obučenih u narodnu nošnju, do finih kiflica i dugoga razgovora na prvom katu Hrvatskoga kluba.

Drago bi mi bilo da sam mogao u više navrata za mojih 25 godina, otkada sam u ome klub, otvarati ovakve izložbe – kazao je voditelj Kluba Mišo Hepp. Što su naši preci ostavili nama, jesmo li to očuvali, pobacali, prodali ili još ima toga u našim škrinjama? Izložen je dio blaga koje se još uvijek nalazi u našim škrinjama, sretni smo dok imamo takvih škrinja. Škrinju Age Dragovac upoznali smo lani na izložbi u Hrvatskome klubu, a takva je i škrinja obitelji Orovica. Slijede je i još neotvorene škrinje drugih obitelji. Sve je počelo od zamisli da se izlože amaterske fotografije Ane Orovice zajedno. Ali, nasreću, s fotografijama dospio je na izložbu i dio iz obiteljske zbirke nošnji i starih fotografija, ukrasnih predmeta. Govoreći o

izložbi, voditeljica Etnografskog odjela muzeja Janus Pannonius Ruža Begovac kazala je između ostaloga: «Ovo je izuzetno lijepa i dragocjena izložba za nas postavljate, a vjerujem i za njezine posjetitelje. Dio izložbe čini arhaična bošnjačka nošnja, a drugi dio čine fotosnimke Ane Orovice koja snima već 20 godina i pokazuje sadašnjost sela Udvara. Usporedno imamo priliku vidjeti i mušku i žensku nošnju, imamo prigodu vidjeti ove stare odjevne predmete u svojoj arhaičnosti nastaloj na prekretnici 19. i 20. stoljeća. Arhivske fotografije nose obilje informacija o bošnjačkoj nošnji, daju mnogo antropoloških i drugih informacija o bošnjačkome svijetu. Bošnjakuše su bile sićušnoga rasta. Umjetnice veza, upotrebljavale su četiri boje: crvenu, žutu, plavu i zelenu boju, reče Ruža Begovac. Cilj mi je bio spojiti prošlost sa sadašnjošću, a osnovni poticaj za ovu izložbu bilo mi je uklaapanje blaga iz obiteljske škrinje s mojim fotografijama, da se to nekako složi u jednu nedjeljivu cjelinu. Ne odvojeno jedno od drugoga. Zahvalna sam roditeljima ne samo na očuvanome konkretnom blagu iz škrinje nego i na sačuvanome duševnom blagu, blagu predaka koje su mi predali, kazala je Ana Orovica.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Vladimir Rem

Šokački noćurno

Kad uvečer zvijezde srebrom sjaju
i sokaci dunjama mirišu,
bečari kad šorom zapjevaju,
za mog diku grudi moje dišu.

I tugujem što sad nema više
kuće one na kraju mog sela
gdje smo nekad, uz jesenje kiše,
išli, diko, na sijela i prela.

Hej, haj, dragane, milo moje lane,
nek se pjesma vije širom Šokadije!
Momci, cure, snaše Šokadije naše,
vino nek se toči, srce nek iskoči!

A kad jutro proljećem zarude
i zemlja se brazdama išara,
misli moje tad poljima žude
gdje i danas drijema derma stara.

I sretna sam kad srpovi mašu
slaveć žetvu: zlatnog klasja dane.
Volim vrisak pjesme na salašu,
oranice suncem obasjane.

Hej, haj, dragane, milo moje lane,
nek se pjesma vije širom Šokadije!
Momci, cure, snaše Šokadije naše,
vino nek se toči, srce nek iskoči!

Nove knjige

Materinski jezik Hrvata u Mađarskoj u modernim prilikama

Barić, Ernest – Rode, a jezik?! / *Radovi iz jezikoslovne kroatistike*, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2006, str. 208

Jedno od kapitalnih izdanja u životu Hrvata u Mađarskoj jest druga knjiga novopokrenute Biblioteke „Nova” Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, „Rode a jezik?!” autora dr. Ernesta Barića, vodećeg stručnjaka hrvatskoga jezičnog pitanje u Mađarskoj. Znanstveni zavod predstavio je svoju djelatnost, novu biblioteku i najnovije izdanje u Zagrebu 7. prosinaca 2006. godine, u Pečuhu u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae 31. siječnja i u Osijeku u knjižari Nova 22. veljače, u suradnji s Maticom hrvatskom Osijek. Uz autora promocijama su sudjelovali urednik knjige mr. Stjepan Blažetin i promotorka dr. Janja Prodan, dr. Marko Samardžija i dr. Sanja Vulić. Donosimo osvrt na spomenute promocije.

Prateći sociolingvističku situaciju sadašnjega trenutka hrvatske zajednice u Mađarskoj, dr. Ernest Barić je primijetio da se nakon demokratskih promjena i osnutka hrvatskih manjinskih samouprava u zadnjem desetljeću, kulturni život Hrvata u Mađarskoj u znatnoj mjeri promijenio. S tom se promjenom nametnula i potreba za boljim poznavanjem materinskoga jezika pri čemu su značajnu ulogu odigrali stručnjaci Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, koji su još 1992. osnovali svoju samostalnu Katedru za hrvatski jezik i književnost, kojoj je pročelnik dr. Ernest Barić. Iz tih razloga posebno valja čestitati autoru knjige **Rode, a jezik?!** koji je u njoj prikupio svoje odabrane *Radove iz jezikoslovne kroatistike*, a koji su svjedočanstvo Barićeve ustrajnosti u znanstvenoj znatiželji za jezičnu zbilju Hrvata u Mađarskoj, kazala je ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček prilikom zagrebačke promocije. U nazočnosti brojne publike o knjizi su govorili, uz ravnateljicu HMI, vodeći kroatisti iz Zagreba dr. Marko Samardžija i dr. Sanja Vulić te urednik knjige mr. Stjepan Blažetin iz Pečuha.

Knjiga **Rode, a jezik?!** sadrži 17 radova od kojih su četiri na mađarskome, jedan na ruskom, a ostali na hrvatskome. Od radova koji obrađuju stanje hrvatskih govora u Mađarskoj dr. Marko Samardžija je pohvalio niz priloga s naslovom «Jezik Hrvata u Mađarskoj» u kojem su sažeto predstavljene sve tamošnje hrvatske jezične skupine. Dijalektološka studija «Međudijalektno prožimanje u hrvatskim govorima Podravine u Mađarskoj» obiluje nizom korisnih i zanimljivih jezičnih prosudbi, naglasio je dr. Samardžija. Znatna dio svoje stručne pozornosti Ernest Barić dosada je posvetio pitanju imenovanja i uporabe standardnog jezika za Hrvate u Mađarskoj pa valja čitati radove «Pitanje naziva i normiranja jezika hrvatske manjine u Mađarskoj» i «Naziv i status hrvatskoga jezika u Mađarskoj», preporučio je dr. Samardžija. Uza spomenuto Barić, kako je razvidno iz knjige, bavi se i jezikom hrvatske usmene («O jeziku bajki podravskih Hrvata u Mađarskoj») i pisane tradicije («O cehovskom statutu na hrvatskom jeziku u Pečuhu iz 18. stoljeća») te mađarsko-hrvatskim gramatikografskim, leksikografskim i, uopće, slavističkim vezama koje imaju dugu tradiciju kao što je normalno kad su posrijedi narodi što su tako dugo bili u izravnom i snažnom dodiru (v. radove o

Promocija u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae:
dr. Janja Prodan, dr. Ernest Barić i mr. Stjepan Blažetin

Munkácsevima gramatikama, o hrvatskim zapažanjima M. Hoblika, o nekim neuspjelim plodovima suvremene hrvatsko-mađarske leksikografije i dr.), zaključio je dr. Samardžija.

Korisno je u ovoj prigodi istaknuti, kazala je dr. Sanja Vulić slažući se s uvodnim riječima ravnateljice HMI Katarine Fuček, da je jezikoslovac Barić svojim sudjelovanjem na kroatističkim skupovima u Hrvatskoj i organiziranjem kroatističkih skupova u Mađarskoj snažno pridonio tomu da su od početka devedesetih godina prošloga stoljeća, u povoljnim političkim prilikama, veze između raspršenih skupina hrvatske jezične zajednice u Mađarskoj i samostalne matične države danas tako čvrste.

Osobite je zanimljivosti studija *O jeziku hrvatskih medija u Mađarskoj*. Naime, svakodnevna jezična praksa manjinskih medija Hrvata u Mađarskoj pokazuje brigu za ljepotu hrvatskoga jezika, te usavršavanje u

pravilnu izgovoru, koje valja ugrađivati u red svakodnevnih obveza jer se jedino na taj način može održati kakva-takva zahtjevnija razina uporabe hrvatskoga književnog jezika, i u Mađarskoj i u svakome većinskom društvenom, odnosno jezičnom okruženju u kojem zatičemo govornike hrvatskoga jezika izvan matične zemlje. S nabranjem poteškoća oko očuvanja našega hrvatskoga jezičnog identiteta i uzroka rastuće asimilacije želimo i ovom knjigom usporiti nepoželjni trend, tj. da se hrvatski sve manje rabi i čuva u užoj zavičajnoj, odnosno životnoj sredini, uključujući i obitelj, istakao je urednik knjige mr. Stjepan Blažetin.

Dr. Janja Prodan kazuje kako je knjiga nastala prema visokim kriterijima lingvističkih znanosti te će zasigurno poslužiti mnogim stručnjacima, a vjerojatno i «otrijezniti» nepozvane istraživače, koji pokušavaju pisati o Hrvatima u Mađarskoj tako da nisu ni upućeni niti svjesni manjinske problematike. Radovi dr. Barića nezaobilazno su štivo za slaviste i kroatiste, za struku, ali su istovremeno bliski svim čitateljima, zanimljivo su štivo i onima koji će ih uzeti u ruke samo radi razonode i znatiželje. Manjina tek onda može osigurati vlastiti opstanak njegujući kulturu na vlastitom jeziku.

Autor stoga jasnim, preglednim i sustavnim načinom prati sociolingvističku situaciju Hrvata u Mađarskoj. Upozoravajući da zbog znatnih promjena kulturnog i političkog života nametnula se i potreba za boljim poznavanjem materinskoga jezika. Jasno su izrečeni razlozi sadašnje jezične situacije u Mađarskoj: južnoslavenski unitarizam na mađarski način, Rákosijev totalitaristički poredak, nasilna kolektivizacija i ugušavanje vjerskoga života koje su razorile obitelj, naglašava dr. Janja Prodan.

Tekst: Vesna Kukavica i bpb

Članovi kačmarske obitelji Filipović; sjede: dida Mate i majka Kata Išpanović, stoje: mama Riza Vujić i bačo Stipan te unuk Mate Filipović

Zabava do jutra

U nizu bačkih prela i zabava, već po običaju u organizaciji Općeprosvjetnoga središta na Vancagi u Baji, u subotu, 17. veljače, održano je i tradicionalno Vancaško bunjevačko prelo. O zabavi nas je ukratko izvijestio ravnatelj škole Joso Ostrogonac, ujedno i glavni organizator prela. «Umalo deset godina održavamo Vancaško prelo na kojem se i ove godine okupilo od 450 do 500 gostiju, a športska dvorana je bila prepuna. Imali smo uzvanike od strane Grada, došli su nam i novi i stari gradonačelnik, nekolicina gradskih vijećnika, te zastupnici hrvatskih naselja i gosti iz Kačmara, Dušnoka, Čavolja, Santova i drugih mjesta. S velikim su uspjehom nastupili polaznici našeg vrtića i školska folklorna skupina, a ovaj put naši gosti bili su članovi KUD-a «Dola» iz Kašada, koji

KUD «Dola» iz Kašada

su u jednosatnom programu izveli hrvatske plesove u pratnji orkestra Vizin iz Pečuha. Za dobro raspoloženje pobrinuli su se orkestar Čabar iz Baje, Veseli Vojvođani iz Bačkog Brega, a priključio im se i orkestar Vizin.»

Kako nam reče ravnatelj Ostrogonac, u prvom dijelu do ponoći uglavnom su se izvodile stare bunjevačke pjesme i plesovi, polegaj, momačko kolo, veliko kolo, pjesme omiljenog pjevača Zvonka Bogdana, a nakon ponoći, kada stariji odu, onda se za mlade priređuje plesalnica. Bilo je i tombole, mnogo lijepih stvari dobili su od sponzora, a prva nagrada bilo je ljetovanje, zapravo osam noći boravka na hrvatskome Jadranu koju je ponudilo Kulturno-prosvjetno središte «Zavičaj» u Vlašićima na Pagu. Zabava je trajala sve do jutra kada su otišli i posljednji gosti. Kao i uvijek, prikupljenim prihodom u prvom redu podupirat će se nastava hrvatskoga jezika i školska folklorna skupina.

S. B.

Pokladna zabava u Kalači

Lakomac okupio Hrvate triju naselja

Pjevačka skupina iz Dušnoka

Pjevačka skupina «Rozmarin» iz Bačina

Posljednji pokladni tjedan, koji Bunjevci nazivaju još i Debel nedilja, obiluje prelama i drugim zabavama. Nekada se držalo da na Debeli četvrtak treba devet puta blagovati, a tko to održi, bit će zdrav i udebljat će se.

Kako nas je obavijestio predsjednik *Bariša Dudaš*, sa željom da se ponovno oživi nekadašnji običaj na Debeli četvrtak, Hrvatska manjinska samouprava u Kalači u četvrtak, 15. veljače, organizirala je Lakomac. Bila je to prva velika kulturna priredba koju je organizirala hrvatska zajednica u Kalači nakon utemeljenja manjinske samouprave.

U mjesnoj gostionici Karamel koja se nalazi na Bačinskoj cesti, okupilo se 250-ak gostiju iz Kalače, ali i obližnjih rackohrvatskih naselja Bačina i Dušnoka. Okupljene goste pozdravio je Bariša Dudaš, među njima posebno konzul-geranta Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, koja je izrazila zadovoljstvo što može pozdraviti kalačke Hrvate i njihove goste na pokladnoj zabavi, poželjevši svima dobru zabavu.

Nakon zajedničkog izvođenja najpoznatije preljске pjesme „Kolo igra, tamburica svira“, dopredsjednik hrvatske samouprave Ladislav

Zdravicu su otpjevali članovi pjevačkog zbora «Rozmarin»

Okupljene je pozdravila i gđa Vesna Njikoš Pečkaj

Sabo na zavičajnome govoru ukratko je podsjetio na nekadašnju pokladnu tradiciju. Kako uz ostalo reče, vrhunac pokladnog razdoblja, koje je trajalo od Tri kralja do Čiste srijede, bio je pokladni tjedan, posebno pokladna nedjelja, ponedjeljak i utorak, a uvod je bio Lakomac na pokladni četvrtak. Mladi su se već unaprijed dogovorili kod koje će se kuće okupiti. Djevojke su donijele pečivo, a momci kobasice jaja i vino. Zajedno su pekli kobasice i jaja. Zajedno su jeli, pili, veselili se uza zvuke tambure ili harmonike. Bilo je prilike i za udvaranje. S njima se veselio i stariji naraštaj, a zabava je potrajala do sitnih sati. Idućih dana počele su pripreme za završne pokladne dane.

Kalačka je priredba nastavljena prigodnim kulturnim programom, a nastupile su gostujuće pjevačke i plesne skupine iz Dušnoka i Bačina. Mješovita pjevačka skupina iz Dušnoka otpjevala je nekoliko izvornih dušnočkih i bunjevačkih pjesama. Bačinsko Plesno društvo «Vodenica» izvelo je dvije koreografije, splet slavonskih i bunjevačkih plesova. Pjevački zbor «Rozmarin» predstavio se izvornim pjesmama iz Bačina. Na kraju programa bačinski su pjevači otpjevali i pokladnu zdravicu, pozivajući okupljene da ispiju čašu vina.

U nastavku je goste zabavljao dušnočki tamburaški sastav «Racke žice» pod vodstvom Grge Kovača, a plesalo se i veselilo do zore.

Tekst i slike: S. Balatinac

Dio okupljenih

Nadaleko poznati šokački pokladni običaj, pohod bušara, ili kako mohački Šokci kažu, buša, i ove godine privukao je velik broj sudionika i posjetitelja. Procjenjuje se da je u nedjelju bilo domalo 500 bušara, a pedesetak tisuća posjetitelja.

Tjedan dana mohačke ulice ispunjene su veseljem, plesom, bušarima, zvucima tambure i, naravno, mnoštvom ljudi. Mnogobrojne bušarske skupine pohode gradske ulice, buče, plešu, vesele se i izvode raznorazne šale. Ispraća se zima, a dočekuje proljeće. Ispraća se pokladno veselje, a dolazi korizma. Kao i svake godine, sve je počelo na male poklade kada su ulice ispunjene dječjim maškarama; upriličeno je i natjecanje malih bušara, jankela. Na otvorenom nastupio je KUD «Mohač» i mohački tamburaši. Održana je i godišnja skupština Mohačke šokačke čitaonice na kraju s veselicom uz tambure koja, kako nam je rekao dopredsjednik Đuro Jakšić, potrajala je do sitnih sati.

Prvi put u petak organizirano je i državno natjecanje za narodne orkestre i soliste, a otvorena je i izložba bušarskih maski. Mohačka čitaonica prvi put je organizirala i maskenbal za djecu, koji je imao veliki uspjeh kod najmlađih.

Subota je vrijeme brojnih popratnih manifestacija, okupljanja bušara na Széchenyijevu trgu, izložaba, folklornih nastupa s narodnom plesačnicom.

U nedjelju je priređen već tradicionalni prigodni kulturni program u kojem su nastupila gostujuća društva, među njima i tri folklorne skupine, hrvatska, mađarska i srpska, iz prijateljskoga grada Belog Manastira, te Hrvatsko kulturno društvo Ljubaca iz Tuzle (Bosna i Hercegovina). Nakon kulturnog programa u domu kulture, na otvorenoj pozornici ispred gradske kuće održano je proglašenje najbolje mlade buše, jankete, a nastupila je dječja folklorna skupina KUD-a «Zora» iz Mohača.

Pohod bušara

Istodobno u Gradskoj kući gradonačelnik József Szekó primao je izaslanstva prijateljskih gradova iz Njemačke, Poljske, Rumunjske i Hrvatske. U razgovoru s gradonačelnikom i dogradonačelnikom Belog Manastira Davorinom Bubalovićem i Vladimirom Kedmencom razmotreni su planovi suradnje za iduće razdoblje s naglaskom na zajedničke projekte na poslovnom, kulturnom i sportskom polju i mogućnosti unijskih natjecanja. Razgovorima je sudjelovala i predsjednica Hrvatske samouprave Marija Barac Nemet. Kako nam reče, Hrvatska samouprava posreduje u suradnji s Belim Manastirskom, zastupa mohačku Šokadiju na najvišoj razini. Razgovorima se za ručkom priključio i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić koji je inicirao povezivanje grada Mohača s Novim Vино-

dolskim, što je odmah prihvaćeno od strane domaćina.

U 13 sati povorka bušara krenula je na Dunav, prešavši čamcima rijeku, a već oko 14 sati bušari su se okupljali na Kolišću kako bi krenuli u povorci na smotru bušara do središnjega gradskog trga. Po običaju održano je i opremanje najmlađega bušara, a pozdravljen je i najstariji bušar Stipa Bubreg, koji je zaplesao na otvorenoj pozornici uz burni pljesak okupljenih. Je li uistinu on najstariji, to se ne zna, ali po njegovim riječima prvi put bušarsku je masku stavio još prije 60 godina, davne 1947. godine kao učenik prvog razreda.

Dan je po običaju završen velikim šokačkim balom koji je otvorio veleposlanik Ivan Bandić. U programu je nastupio KUD „Zora“, a goste je do jutra zabavljao orkestar „Orašje“.

Ponedjeljak je bio rezerviran za obilazak mohačkih domova na Kolišću i okolnim ulicama.

Pokladni utorak završnica je poklada kada bušari nakon okupljanja na Kolišću odlaze na središnji trg gdje se pali lomača i pokladni ljes, a dan završava bušarskim balom na kojem se i ove godine okupilo petstotinjak bušara, i bila je to prava zabava.

No vrijeme je poklada prošlo, a nastupajuća korizma prigoda je za duhovnu pripremu za Uskrs.

Na kraju treba spomenuti kako najveći udio u njegovanju starodrevnoga šokačkog običaja i danas imaju šokački Hrvati u Mohaču. A da to tako i ostane, brinu se Mohačka šokačka čitaonica i hrvatska samouprava, naravno, uz kulturno-umjetnička društva i tamburaše mohačke Šokadije. Kako je pohod bušara nezamisliv bez buša, isto tako ne može proći bez nastupa KUD-a „Zora“, KUD-a „Mohač“, TS „Orašje“, TS „Šokadija“ i drugih.

Stipan Balatinac

Državno natjecanje narodnih orkestara i sviraca

Tomislav Taradija

U organizaciji Neprofitne udruge za javno blago i kulturu, u petak, 16. veljače, u okviru pohoda bušara, u Mohaču je prvi put priređeno državno natjecanje za svirce, radi otkrivanja, prigrbljivanja i promicanja narodnih orkestara i njihovih članova. Kako su naglasili organizatori, zamisao je da se natjecanje proširi na sve regije, da se održava u više kola, a zatim bi se priredila državna završnica, ali ovaj put za to nije bilo vremena.

U mohačkome festivalskom šatoru, postavljenom u središtu grada, u popodnevnom satima okupilo se 12 natjecatelja, koji su se nadmetali u tri kategorije: mađarska, hrvatska, makedonska, srpska i njemačka narodna glazba.

Najzanimljivije, ali posve sigurno i najkvalitetnije bile su hrvatska, makedonska i srpska kategorija u kojoj je nastupilo dva naša orkestra i dva solista. Orkestar Vizin iz Pečuha s blokom podravskih plesova, pjesama i s makedonskim blokom, Tomislav Taradija na samici i tamburici s dvije hrvatske i bunjevačke melodije, TS „Šokadija” s mohačkim šokačkim plesovima i pjesmama, te s bunjevačkim melodijama, dok je Zoran Barić na harmonici odsvirao jedno hrvatsko i bačko, bunjevačko kolo, te dva srpska: užičko i melem-kolo.

Odlukom stručnog žirija u sastavu, Gábor Eredics (Ansabl Vujičić), József Szugfil (Ansabl Karawanka), članovi, i predsjednik ocjenjivačkog suda Ferenc Sebő (Kuća običaja, Ansabl Sebő), pobjednikom kategorije proglašen je Orkestar Vizin iz Pečuha, koji je nagrađen bonovima za kupnju

glazbala. Apsolutnom pobjedniku, orkestru ili svircu ponudom Kuće običaja kao posebna glavna nagrada dodijeljeno je 50 studijskih sati za snimanje CD ploče. Tako je snimanje zajedničkog CD-a dodijeljeno Orkestru Vizin, Tamburaškom sastavu „Šokadija” i solistu Zoranu Bariću. Osim toga svima najboljim osigurat će se nastupi u nizu koncerata Pečuškoga kulturnog središta s naslovom „Zbirka običaja”.

Kako je naglasio Gábor Eredics, bilo je to prvo natjecanje, ujedno i prvo iskustvo, stoga će za buduće nastojati odvojiti natjecanje orkestara i solista. Pohvalne riječi izrekao je svim našim natjecateljima, prije svega Orkestru Vizin za aranžman i pjevanje. TS „Šokadiju” pohvalio je za otkrivanje pomalo već zaboravljenog načina sviranja, napomenuvši kako sastav s tri primaša i tri basprimaša već odavno nije čuo. Svojim izvedbama na harmonici impresionirao je i Zoran Barić iz Santova.

Iako u nezavidnom položaju, svirajući na samici i tamburici, bez orkestra, dokazao se i

Orkestar „Vizin”

Tomislav Taradija iz Kukinja. Član Orkestra Vizin Silvestar Balić nije skrivao svoje zadovoljstvo: „Jako smo sretni. Nadali smo se, ali nismo očekivali da ćemo biti glavni pobjednici. Posebno nas veseli da ćemo imati prigodu za snimak CD-a. Već smo razgovarali sa TS Šokadija i sa Zoranom Barićem o snimanju pod uređivanjem Gábora Eredicsa. Očekujemo snimanje, mislim da će

Tamburaški sastav „Šokadija”

Zoran Barić

to biti dobra ploča.” Kako nadalje reče, mladi sastav Orkestra Vizin svira 5-6 godina u KUD-u «Tanac», u ovom sastavu pak 2-3 godine.

«Već deset godina sviram na tamburici, sad nedavno kad sam bio u Hrvatskoj, učio sam na samici, a sviram na bugariji, berdi i ostalim glazbalima, ali najbolje na tamburici. Malo kasno sam saznao za ovo natjecanje, stoga sam mogao doći samo iz orkestra Baranje gdje sviram. Nezahvalno je bilo svirati na samici i tamburi, drugo je svirati u orkestru. Nije bilo lako. Malo je bilo teško, ali sam se pokušao snaći. Nadam se da ću još godinama svirati u Baranji», kazao nam je nakon natjecanja Tomislav Taradija.

TS «Šokadija» za samo godinu dana pokazao je da u Mohaču ima vrlo nadarenih sviraca. Među svojim ciljevima upravo je zacrtao oživljavanje i njegovanje šokačke tamburaške tradicije užeg zavičaja.

Najmlađi među natjecateljima bio je učenik 8. razreda santovačke škole Zoran Barić koji je ostvario već niz zapaženih nastupa. Svirati je naučio od svog oca Jose Barića, a zahvaljujući samopodučavanju, to znanje usavršio je i proširio.

Moramo dodati da uvjeti za nastup nisu bili idealni, i nije bilo lako svirati hladnih prstiju. Međutim, to nije nikoga od sudionika odvratilo da pokaže svoje umijeće.

Vjerujemo da će se ova hvalevrijedna inicijativa nastaviti, a mladi nadareni svirci dobiti mogućnost ne samo za susret i afirmaciju.

S. B.

Ljevaci bedaci?

Na nespretne ili nesposobne ljude kaže se da imaju dvije lijeve ruke. Za mrzovoljna čovjeka reći ćemo da je «ustao na lijevu nogu». Čim kažemo «lijevo», mi obično mislimo da je to nešto lošije od desnoga. Tako smatramo da je mana ako netko piše lijevom rukom, ako je ljevak. Baš se varamo.

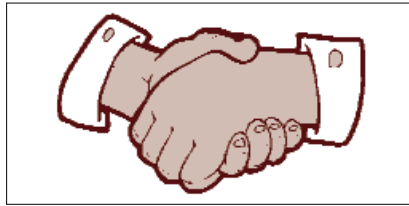
Ljevaci su u mnogo čemu prvaci

Povijest pokazuje da su mnogi ljevaci veoma uspješni i sposobni. Oni postaju slavnima u mnogo većem postotku od dešnjaka. Češće su predodređeni da budu vođe, prvaci, najbolji na raznim područjima ljudske djelatnosti.

Kod dešnjaka lijeva se polovica mozga bavi složenijim poslovima: jezikom, logičkim razmišljanjem – dok desna prima osjete i upravlja tjelesnim pokretima. Kod ljevaka je obratno! Oni misle desnom stranom mozga, a običnije poslove obavlja im lijeva polovica.

Ljevorukost i ljevonogost naslijeđene su

Desetak posto ljudi lakše se i spretnije služi lijevom rukom, a kod dvadesetak posto lijeva je noga «bolja» od desne. Ovo svojstvo je nasljedno.

Slavni ljevaci

Kod ljevaka češće susrećemo umjetnički talent i druge sposobnosti. Pogledamo li imena nekih slavnih ljevaka: Aleksandar Veliki, Julije Cezar, Napoleon, Leonardo da Vinci, Bill Clinton ... Goethe i Albert Einstein bili su ljevaci.

Nema razloga za sram

Engleski novinar Chaim Bermant je pričao kako ga je mama u djetinjstvu gnjavila tražeći od njega, ljevaka, da piše desnom rukom. Od maminih je prijekora postao živčan, počeo je mucati. Ona ga je odvela liječniku koji mu je propisao lijekove za umirenje. Ali mališan i majka su primijetili da liječnik recept piše lijevom rukom. To je bilo dovoljno, zaključili su. Ako ljevak može postati liječnikom, onda je sve u redu. Mali Chaim je od tada smio pisati lijevom rukom. Znači, slobodno se piše i lijevom i desnom rukom, kome kako paše, to nije nikakva sramota.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fiečhaza

Glasnikova mala učilica

DOPUNJALJKA

Na crtice treba dodati slovo tako da dobijemo imena šest pripadnika životinjskoga svijeta. Dodana slova daju ime jedne ptice, najbolje- ga pjevača u ptičjem svijetu.

GU_KA
PČE_A
VR_NA
BI_OL
P_RAN
KO_OT

SVRSTALICA

Za sve nabrojeno u pojedinom retku nadi zajednički naziv.

Zemlja, Mars, Jupiter: _____

Malina, ribiz, borovnica: _____

Cvrčak, pčela, bumbar: _____

Kiša, tuča, susnježica: _____

Slikar, pjevač, pijanist: _____

Sluh, vid, opip, okus: _____

Hrast, lipa, javor: _____

Zagonetke

Kućica na gorici na jednoj nožici.

(l)g(v)ia

U jednoj bačvi dva vina.

(a)j(e)j

Igle ima, a ne zna šivati.

(ž)j(e)

Jedna noga kraća, nikad se ne vraća, juri onu drugu u istome krugu.

(t)sa

Adrienn Taschek
4. razred, Koljnof

Anett Wild
4. razred, Koljnof

Ildikó Visi
5. razred, Koljnof

Posljednji fašenjski vikend – Zadnja gradišćanska zabava

Zviranjak riktao sambotelski Hrvatski bal

Hrvatski bal u Sambotelu po broju gostov i na nivou zabave je jur izdavno najpoiskanija priredba, kade se najde svenek već od jezero ljudi uz hrvatsku glazbu i dobro društvo. Ljetos, 17. februara, na zadnjem fašenjskom vikendu se je bojsek napunila Kulturno-športska dvorana s Hrvati da bi najprije pogledali jako bogati kulturni program, a zatim da se zabavljaju sve do zore. Pri vrati kupicu žganoga i prisičku pogaču smo morali kušati za dobrodošlicu. A za pozdravnu rič smo imali na pozornici veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, ki je prlje par tajednov stupio na svoju novu službu. – *Sve skupa vas pozdravljam tu, i iz susjednih zemalja koji ste došli ovu večer u Sambotel da se radujete, da se provedelite, da zaplešete. Ja sam tu prvi put, i jako sam počašćen, zahvaljujem organizatorima na ovom pozivu, vrlo rado ću se uvijek odazvati, doći ovamo među Hrvate u ovom dijelu Mađarske* – je rekao uz ostalo cijenjeni gost. Domaćin, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Prisiki Pavao Nick vjerojatno i od presenečenja i od veselja teško je došao do riči i ganutljivo je izrazio svoju želju da svi ostajemo u dobroj zabavi sve do jutra uz tamburašku glazbu Kristalov ter uz petrovisku Pinkicu. Iako čudami nisu računali na nazočnost velike delegacije iz Siska, dogradonačelnik Mario Marot sa svojim dragimi riči je htio „otvoriti stranicu kulturne suradnje grada Siska i hrvatske zajednice grada Sambotela“. Znamda bi lako mogli reći da prez predsjednika Hrvatske državne samouprave dr. Mija Karagića i dovidob se je teško organizirao Hrvatski bal u Sambotelu, to je i sam potvrdio: – *Ne mogu da se sjetim točno, ali ova kulturna večer je počela možda prije 30 godina. Znam, to je bio bal uglavnom za gradišćanske Hrvate koji žive u Szombathelyu i okolici, a od tada ovaj veliki bal se je razvio, mirno mogu reći, u međunarodni hrvatski bal, jer i danas su gosti stigli iz Hrvatske, Austrije, a tako znam i iz Slovačke. Znamo dobro da su gradišćanski Hrvati veseli ljudi da rado znadu zajačiti i zatancati,*

Bal su otvorili: sliva Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, Pavao Nick, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Prisiki, ter dr. Mijo Karagić, predsjednik HDS-a

pa sam siguran da će to tako biti i danas. To su malo zatim i predstavile brojne naše grupe. Sambotelske Djurdjice sad jur svako ljetu odjaču nam gradišćanski vijenac. Folklorno društvo iz Šiljakovine, prik prisičkoga partnerstva je dospilo na bal i sa svojom prekrasnom nošnjom, glasi i tanci je zaistinu zablistalo pred ogromnom publikom. Prisički zbor, kojega su jur i prlje imali u selu, a sada je znova skupastao uz direkciju Mirka Berlakovića iz Velikoga Borištofa, za nastupom je vjerojatno pobrao brojne pohvale i gratulacije. Mladji i stariji, ovput je je bilo na pozornici kih trideset, s velikim veseljem su jačili naše pjesme. Za njimi su došli Zviranjki, ke smo vidili jur dostputi s domaćom koreografijom od mesopusta, još nam se je nekako drugačije činila u svetačnom ambijentu. Očividno su uživali plesači u tancu ter muziki uprav tako kot i gledatelji. Njevi tamburaši su dužičkom

notom vabili plesače na parket, a od njih je mjesto i muziku prikzela petroviska Pinkica ku je kasnije izminuo tamburaški sastav Kristali. Slavonci su nam guslali jur na ovom balu predlani, a kako se povida, vrijeda će nas obradovati i u Gornjem Četaru na jednom koncertu. Ovde smo doznali da Thompson nastupa 1. majuša u Sisku pak su se jur pod feštom dogovorili ljubitelji njegove glazbe da će se iz Gradišća, pravoda, ganuti cijeli autobus na koncert.

Non-stop muziku, ples, slobodno tročkanje je samo za tren prekinulo pukanje tombole oko polnoći. Jedni su nastali zopet bogatiji s vridnimi dari, a drugi su mogli znova dojeti do zaključka da nimaju sriće. No, nešto lipšega i sladjega su si mogli ovi drugi poiskati i najti u čarobnoj atmosferi ako su dost široko otprli ruke, oči i srca ...

-Timea Horvat-

Jačkarni zbor iz Prisike prvi put je nastupio u novom formatu

Folklorno društvo Šiljakovina

Prisički jačkari s dirigentom Mirkom Berlakovićem (sliva prvi)

Dede babe na Plajgoru

Ovo malo gradišćansko-hrvatsko selo na zapadnoj Ugarskoj, još danas svenek zaprto, ali kani živiti, kani si održati svoje običaje i, ako Bog da, kani se i malo razvijati. Od Kisega samo na tri kilometara, cesta ide još svenek jednosmjerno. Toliko u uvodu, a sad za naš lipi običaj, kad pri nas na mesopusni pandiljak selo svenek se redi na čekanje Dede babe. Dva ditići se obliču, jedan je sa slamom nabit kao snižni djed (iako ljetos sniga nij bilo). A drugi ditić se za žensku obliče, Žuža mu velu. A zač grot Žuža? To i moja 84-ljetna majka ne znadu. Ovput su nedilju oko tri ura otpodne išli krez selo, od stana do stana, a

drugi mladi su je sprohadjali s glasom harmonike. Primili su si košaru i ražanj za dare. Dobili su kobasice i slanine na ražanj, a u košaricu jaja i sada prvi put i pivo. Kot su išli po ulici, sve selo je bilo „na vrati“, a mala dica su bižala za grupom. Junaki su mlade žene i divojke malo poljubili da dovenu farbu! Prlje su bili namazani rujsom ali jur dvajset ljet črljenim ružom se farbaju. Ded je starije ljude pogladio metlom, a špotljive je Žuža palicom nametala. Kih dvanaest mladih ljudi je išlo od stana do stana i iz Deda su šicali slamu, kade su čuli kokoše jačiti, ar stara poslovice veli da onda će bolje nesti ako imadu od Dede slame. Po seli su jačući išli:

„Dede babe, guska nese jaje, mesopust prohaje, korizma dohaje, ki će s nami pivovati ni ga tribi milovati ...”. Za seoskim pohodom, na koncu Plajgora su se slikli, i svi, i oni ki nisu išli s grupom, došli su va kulturni dom, kade je je čekalo dobro domaće črljeno vino i od samouprave naručeni grofuli. Mladi su si zasvirali i poslušali smo naše lipe hrvatske jačke. Skupa smo si jačili, a neki su i tancali do zore.

Vince Hergović

Foto: Marija Gregorić

Hrvatski bal u Kemlji

Za nekoliko tajednov prlje smo se jur pripravljalni na naš tradicionalni bal. Ovo ljeto smo ga imali 10. februara, subotu, 28. put, ali svaki hrvatski bal nam je bio lip i dragocjen. Čuda grupov je nastupalo na programi. Goste smo imali iz Beča, Koljnofa, Čunova, Staroga Grada, Bizonje, a mnogo ljudi je došlo iz našega sela, pokidob je svenek naš bal najveći i najpoiskaniji u ovoj krajini. Predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Marija Nović-Štipković i ovput je s veseljem pozdravila nazočne, a kemljanska načelnica Zsuzsanna Balsay takaj je zaželjila svim dobru zabavu. Naš kulturni dom velik nij, ali skoro se je do zadnjega mjesta napunio. Vridne nagrade za tombolu smo dostali od naših poduzetnikov i stanovnikov sela. Nekoliko iz njih: čurke, žito, paketi slatkarij, pila, pernice svi su redom našli svoje dobitnike. U kulturnom programu su nastupili naši tamburaši ki su veliki uspjeh imali. Nje vježba učitelj György Szabó. Školski tancoši su pokazali njeve lipe tance, pod peljanjem školnikovic Lidije Hoffmann i Eržike Pormüller. Jačkarni zbor Mali Dunaj je pjevao nekoliko šalnih kemljanskih jačak. Peljačica zbora je Edit Vecsei. Tancoši

Mali Dunaj

Folkloriši Konoplja

Konoplja su se naučili nove tance na ov dan, svim se je to jako vidilo. Dirigent grupe je Franjo Nemet. Muzikanta smo imali ovput iz Osijeka, on je svim po volji svirao. Rado bi spomenula imena članov Hrvatske manjinske samouprave ki su mnogo djelali zato da bal bude dobar i još dugo spominka vridan: Anna Koppi, Mate Farkaš, Mate Nović, Julija Roncai. Bal smo završili jutro u pol petoj i, mislim, gosti su prošli domom sa zadovoljstvom.

Marija Nović-Štipković

Poklade za djecu u Mohačkoj šokačkoj čitaonici

Mohačka šokačka čitaonica u petak, 16. siječnja, ponovno je okupila najmlade, polaznike vrtića, pa i mlade, koji su se u predvečernjim satima zabavljali predvođeni svojom voditeljicom Beom Janković, koja je bila prerusena u klauna, u masku koju je sama izradila. Okupljene je zabavljao TS „Šokadija“, pa se zaigralo kolo i drugi naši narodni plesovi, a veselje je bilo to veće što je voditelj tamburaša Zoltan Horvat dobio kćerku, Ivku.

FÍCÉHAZ – Hrvatska manjinska samouprava i roditeljska zajednica mjesne škole 24. veljače priredile su fašničku zabavu na koju, već po tradiciji, pozivaju i goste iz prijateljskog naselja Donjeg Vidovca. Na zabavi je trebao nastupiti i KUD Sumarton, ali zbog bolesti članova to se nije moglo ostvariti.

Predsjednik manjinske samouprave Jože Takač i načelnik općine Donjeg Vidovca Josip Grivec razmotrili su mogućnost daljnje suradnje. Raspravljalo se o tome da druženje treba započeti već u dječjem vrtiću, jer mala djeca bez ikakvih poteškoća vrlo lako stupe u razgovor sa svojim vršnjacima, suradnja između škola bi se nadalje nastavljala. Fícéhasci rado očekuju i nastup kulturnih skupina iz Vidovca.

**Poštovani čitatelji Hrvatskoga
glasnika i poštovani slušatelji
Radija Croatia**

Poznato je kako su ova dva medija Hrvata u Mađarskoj otvorena za sve prijedloge i sve inicijative koje imaju za cilj doprinos komunikaciji i razmjeni mišljenja unutar naše zajednice. Željeli bismo od njih, Hrvatskoga glasnika i Radija Croatia, načiniti svojevrsan forum na kojem ćemo se redovito susretati i razmjenjivati mišljenja. Pozivamo vas da svoje napise, prijedloge i mišljenja, naravno s potpisom njihovih autora, s kojima se naša uredništva ne poistovjećuju, šaljete u što većem broju kako bismo ih mogli objaviti na našim stranicama, na korist Hrvata u Mađarskoj. Na posljednjoj sjednici Skupštine HDS-a u starom sazivu, Skupština je novom sazivu predložila buduće ustrojstvo HDS-ove nove Skupštine, čija će se sjednica održati u roku od dva tjedna nakon izbora 4. ožujka. Ako imate na tu temu prijedloge ili misli, ili ako želite svoja razmišljanja podijeliti s drugima, pišite nam!

e-mail: croatia@croatica.hu, Croatica
Kht. Nagymező 49., 1065 Budimpešta

Čaba Horvath

ravnatelj Non-profitnog poduzeća za
informativnu i izdavačku djelatnost
Croatica Kht.

Poštovano Uredništvo!

U 6. broju Hrvatskoga glasnika čitao sam intervju s Andrejom Fehervari, u kojem voditeljica folklorne sekcije KUD-a Sumarton traži stručnu pomoć za tamburaški orkestar, što se tiče notnog, glazbenog materijala. Budući da znam kako je težak svaki početak, ja sam spreman, u okviru svojih mogućnosti, pružiti pomoć njima. Zovem se Janoš Salmer, živim u Koljnofu, voditelj sam umočkoga tamburaškog orkestra „Kajkavci“, dugogodišnji sam tamburaš i aranžer. Adresa mi je: 9495 Koljnof (Kópháza), Temető u. 24. Broj telefona: 30/855-6416.

Molim Vas da mi na neki način pomognete u kontaktiranju.

Volio bih znati konkretnosti kako bih mogao pružiti odgovarajuću pomoć.

Janoš Salmer

Zlato i srebro mlinaračkim gimnastičarima

Gimnastičari iz Mlinaraca

Gimnastičari osnovne škole iz Mlinaraca već četvrtu godinu imaju vrlo lijepe rezultate na županijskim, područnim i na državnim natjecanjima.

Učenicima mlinaračke škole, pod vodstvom Józsefa Gajcsija, učitelja tjelesnog odgoja, postali su pravi gimnastičari. Njihovi uspjesi dobivaju još veću važnost kada uzimamo u obzir uvjete treniranja. Prije nekoliko godina trenirali su u takvoj učionici gdje se prije podne učilo. Danas je ona namijenjena samo tjelesnom odgoju, u njoj se može vježbati samo gimnastika na podu, stoga skok na konju vježbaju na hodniku, a krugove na dvorištu. Mnogi bi odustali od vježbanja zimi, no ove godine vrijeme im je pogodovalo jer temperatura nije se mnogo spuštala od ništice.

Treninzi, odnosno kružoci se održavaju

tjedno tri puta, a trener ih drži čvrstim rukama jer, kako on kaže, nije sve u opremi i u izrazitoj nadarenosti, nego u marljivosti i u htijenju. Na Županijskoj đlačkoj olimpijadi u gimnastici u Kaniži, 8. veljače, mlinarački učenici opet su se dokazali.

Ekipa dječaka kategorije viših razreda: *Danijel Harangozo, Tomo Harangozo, Bence Lukač, Gabor Kotnjek, Egon Kanižai, Grga Doboš*, osvojila je prvo mjesto i tako postala šampion.

Ekipa nižih razreda također je bila ponosna na drugo mjesto. *Adam Marić, Žolt Ač, Peter Varga, Barnabáš Batorfi, Armin Radmanić, Krištof Doboš* bili su vrlo sretni jer su s tim rezultatima dospjeli na područno natjecanje, koje će se održati u Papi.

beta

Opet „čista“ hrvatska skupina

Premda ćemo zbog negativnoga demografskog tijeka, od rujna ove godine imati samo jedan prvi razred, i to s gotovo 30 učenika, raduje nas da će umalo svi oni učiti hrvatski jezik. To će nam biti četvrta skupina otkada imamo «čiste» hrvatske grupe – reče nam uz ostalo Joso Ostrogonac, ravnatelj Općeprosvjetnog središta na Vancagi u Baji. Kako reče, upis djece u vrtić i prvaka u školu bit će se 5. i 6. ožujka. Obavljena je i prijava učenika za srednje škole, a dvije učenice koje su se prijavile u bajsku srednju školu, na drugome mjestu označile su pečušku hrvatsku gimnaziju. Posljednjih godina jedan do dva učenika svoje školovanje nastavlja u hrvatskoj gimnaziji, gdje i sada imaju učenike, pa i maturante.

S. B.